

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МАРІУПОЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
КАФЕДРА ПЕДАГОГІКИ ТА ОСВІТИ

ЗАТВЕРДЖУЮ
Завідувач кафедри
Л.В. Задорожна-Княгницька
(підпис) (ініціали, прізвище)
«28» серпня 2020 року

РОБОЧА ПРОГРАМА З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ДПП 1. «МЕНЕДЖМЕНТ ОСВІТИ»

Освітньо-професійна програма: «Початкова освіта»
спеціальність 013 Початкова освіта
Факультет іноземних мов

ОСВІТНІЙ СТУПІНЬ «БАКАЛАВР»

2020-2021 н.р.

Робоча програма навчальної дисципліни «Менеджмент освіти» для здобувачів вищої освіти ОС «Бакалавр» за спеціальністю 013 Початкова освіта/авт.-уклад. Мойсеєнко Р.М.. МДУ, 2020. 15 с.

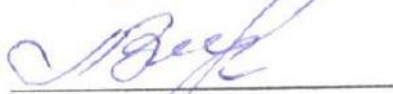
Розробник:

Мойсеєнко Р.М. – кандидат пед. наук, доцент кафедри педагогіки та освіти.

Програма затверджена на засіданні кафедри педагогіки та освіти

Протокол від «28» серпня 2020 року № 1

Завідувач кафедри

(Задорожна-Княгницька Л.В.)

«28» серпня 2020 року

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 5	Напрямок підготовки 01 Освіта	Вибіркова	
Модулів – 2	Освітньо-професійна програма «Початкова освіта» Спеціальність 013 «Початкова освіта»	Рік підготовки:	
Змістових модулів – 3		4-й	4-й
Індивідуальне науково-дослідне завдання – виконання творчих завдань у межах підготовки до семінарських занять		Семестр	
Загальна кількість годин - 150		8-й	8-й
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 4 самостійної роботи студента - 4	Освітньо-кваліфікаційний рівень: бакалавр	34 год.	12 год.
		Практичні, семінарські	
		20 год.	8 год.
		Лабораторні	
		-	.
		Самостійна робота	
		81 год.	115 год.
		Індивідуальні завдання: год. 15	
Вид контролю: залік			

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить:

для денної форми навчання – 40/60%

для заочної форми навчання – 20/80%

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета: формування у студентів системи знань про управління в галузі освіти, усвідомлення специфіки закладу загальної середньої освіти як соціально-педагогічної системи.

Завдання:

- систематизувати наявні у студентів знання про заклад освіти, його структуру, особливості функціонування;
- ознайомити студентів із основними принципами управління освітою в Україні;
- показати ієрархію основних рівнів управління освітою, визначити їх основні характерні ознаки;
- навчити студентів аналізувати проблеми управління навчальними закладами;
- організувати самостійну роботу студентів із вивчення теорії та практики управління закладом освіти з використанням літератури з менеджменту та педагогічного менеджменту;
- розвивати професійні якості майбутніх фахівців, їх управлінську культуру.

Передумови для вивчення дисципліни «Загальні основи педагогіки зі вступом до спеціальності», оволодіння фаховими компетентностями, що формуються під час вивчення дисциплін: «Педагогіка з практикумом у початковій школі».

Навчальна дисципліна «Менеджмент освіти» входить до циклу вибіркових дисциплін професійної підготовки освітньо-професійної програми.

Результати навчання. У ході вивчення курсу студент освітньої програми «Початкова освіта» набуває таких компетенцій:

Інтегральна: Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у певній галузі професійної діяльності або у процесі навчання, що передбачає застосування певних теорій та методів відповідної науки і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

Загальні: Здатність адаптуватися до змінних умов професійної педагогічної діяльності, прийняття рішень у мінливих умовах педагогічної праці (КЗ 2); Здатність аналізувати інформацію з різних джерел для вирішення практичних завдань у сфері професійної педагогічної діяльності та проведення наукового педагогічного дослідження (КЗ4); Здатність взаємодіяти з громадськістю, батьками учнів, ЗМІ, виявляючи навичками публічного мовлення, аргументації (КЗ5).

Спеціальні компетенції: Здатність забезпечувати ефективне керівництво пізнавальною діяльністю учнів початкової школи, моральним та інтелектуальним розвитком особистості молодшого школяра (КП5); Здатність визначати ступінь оволодіння молодшими школярами програмовим матеріалом (КП6).

По завершенні вивчення дисципліни здобувачі вищої освіти повинні знати:

- основні поняття з менеджменту освіти;

- сутність процесу управління, функції, методи та принципи педагогічного менеджменту;
- принципи державної політики в галузі освіти;
- державні законодавчі та нормативні документи, які регламентують діяльність закладів освіти;
- нові технології управління освітою, інновації системі освіти;
- форми підвищення кваліфікації та атестації педагогічних кадрів.
- нормативно-правову базу розвитку і реформування початкової освіти в Україні;
- сучасні наукові дослідження у галузі менеджменту освіти;
- тенденції розвитку освіти в Україні та у світі.

Вміти:

- визначати мету, завдання діяльності закладу освіти;
- визначати зміст та структуру діяльності закладу загальної середньої освіти;
- розробляти критерії оцінки діяльності освітнього закладу;
- використовувати системний підхід при аналізі діяльності закладу освіти;
- ефективно організовувати роботу педагогічного персоналу;
- розробляти методики контролю за станом діяльності закладу освіти;
- постійно підвищувати свою педагогічну культуру; використовувати досягнення педагогічної науки і практики у власній діяльності.

3. Програма навчальної дисципліни

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ І.

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ МЕНЕДЖМЕНТУ ОСВІТИ

Тема 1. Менеджмент освіти як галузь наукових знань

Менеджмент як наука, його предмет, мета, завдання. основні підходи до тлумачення понять. Елементи організації і процесу управління. Визначення основних понять: «менеджмент», «педагогічний менеджмент», «освітній менеджмент», «організація», «менеджер», «управлінська діяльність», «структура управління». Системний підхід його суть та значення в педагогічному менеджменті. Рівні освітнього менеджменту. Типи менеджменту в освіті: інформаційний, стратегічний, кадровий, інноваційний. Організації в освіті як об'єкти управління.

Тема 2. Структура освітньої системи України та її правове забезпечення

Система освіти в Україні, її мета і завдання. Основні принципи освіти в Україні. Структура системи освіти. Загальна характеристика складових системи освіти: дошкільне виховання, загальна середня освіта, професійна освіта, вища освіта, післядипломна підготовка, аспірантура, докторантура. Підвищення кваліфікації, позашкільне навчання й виховання, самоосвіта.

Структура та функції управління системою освіти. Характеристика державних органів управління освітою та їх функцій: Міністерство освіти й науки України, Центральні органи виконавчої влади України, яким підпорядковуються навчальні заклади, Атестаційна комісія України, Державна акредитаційна комісія. Державно-громадське управління освітою.

Тема 3. Основні наукові підходи до управління освітніми системами

Основні підходи і школи розвитку сучасного менеджменту (історичний огляд). Характеристика сучасних управлінських парадигм: гуманістична парадигма, традиційний підхід, новітня парадигма, в основі якої лежить принцип прихованого задуму. Системний підхід як методологічна основа сучасного управління. Основні положення системного підходу в управлінні освітою. Синергізм освітніх систем. Зарубіжні та вітчизняні класики наукового менеджменту.

Тема 4. Основні функції та принципи освітнього менеджменту

Процесуальний (стадіальний) і системний підходи до технології управління. Види системної управлінської діяльності (функції), за допомогою яких реалізуються конкретні і загальні цілі управління. Функції (основні функціональні компоненти) педагогічного менеджменту. Педагогічний аналіз. Цілепокладання і планування. Основні характеристики програмно-цільового підходу. Співвідношення мети і засобу в управлінні. Вимоги конкретності і діагностується цілей управління. Організація. Регулювання і контроль.

Загальні принципи управління. Принципи педагогічного менеджменту. Принципи наукової організації педагогічної і управлінської праці (НОТ). Принципи аналітичної діяльності менеджера освітнього процесу. Принципи. Специфічні принципи управління освітньою системою. Принципи державної політики в галузі освіти.

Тема 5. Методи управління

Поняття про методи управління та їх особливості. Прийом управління. Співставлення понять «метод» та «прийом» у теорії управління.

Поняття класифікації методів управління. Підходи до класифікації методів управління (аспектний, емпіричний, поділ методів управління на окремі групи з метою більш глибокого пізнання їх змісту). Характеристика адміністративних, організаційних, економічних, соціальних, соціально-психологічних, психологічних методів управління.

Класифікація методів управління за П.М.Керженцевим: планування, інструктування, розподіл сил, реорганізація, переговори, методи дезорганізації. Співвідношення організаційних та дезорганізаційних культур.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ II.

Організація процесу управління в умовах нової парадигми освіти

Тема 1. Керівництво закладом загальної середньої освіти як складова освітнього менеджменту

Організація керівництва навчально-виховною роботою школи. Структура органів шкільного керівництва та службові обов'язки посадових осіб. Органи колегіального управління школою. Вищий орган громадського самоврядування в закладах загальної середньої освіти - загальні збори (конференція) колективу. Рада школи як виконавчий орган громадського управління. Педагогічна рада діючий колегіальний дорадчий орган закладу освіти. Управлінська діяльність адміністрації школи. Участь громадськості в управлінні школою. Планування роботи школи (перспективне, річне, поточне). Внутрішкільний контроль як функція освітнього менеджменту, види та форми контролю.

Тема 2. Стратегічне управління в освітньому менеджменті

Поняття «стратегічне управління». Характеристика етапів стратегічного планування: 1. Визначення місії та цілей діяльності освітньої організації. 2. Аналіз зовнішнього середовища. Зовнішнє середовище освітньої організації. 3. Аналіз сильних і слабких сторін організації. 4. Вибір стратегії. 5. Стратегічне планування. Стадії розробки програми: аналіз зовнішнього та внутрішнього середовища закладу освіти; формування концепції майбутнього закладу освіти; визначення стратегії; формування цілей та визначення етапів програми; формування плану дій; експертиза програми. Структура програми. Технологія підготовки програми.

Тема 3. Управління методичною роботою в закладах загальної середньої освіти

Сутність методичної роботи в школі, її мета й завдання, функції. Організаційні форми методичної роботи в закладах загальної середньої освіти: індивідуальні, колективні і групові.

Підвищення кваліфікації та атестація педагогічних кадрів. Форми підвищення кваліфікації та перепідготовки. Програмно-цільове планування підвищення кваліфікації педагогічних кадрів. Сутність атестації педагогічних працівників. Порядок атестації педагогічних і керівних кадрів. Педагогічна самоосвіта як індивідуальний процес підвищення кваліфікації.

Тема 4. Контрольно-аналітична діяльність закладу освіти

Місце контролю та аналізу в системі функцій управління відділу та закладів освіти. Контроль як функція, що забезпечує отримання зворотної інформації про об'єкт управління. Особливості аналітичної діяльності закладів та установ освіти. Методика розробки програм контрольно-аналітичної діяльності закладів та установ освіти. Напрями підвищення ефективності контрольно-аналітичної діяльності в освіті.

Тема 5. Управління якістю освіти

Теоретичні основи якості освіти. Оцінювання якості в системі закладів загальної середньої освіти. Оцінювання діяльності закладів загальної середньої освіти. Атестація навчальних закладів в Україні. Державна підсумкова атестація. Зовнішнє незалежне оцінювання навчальних досягнень учнів в Україні. Забезпечення якості в системі вищої освіти. Загальні питання оцінювання якості вищої освіти. Оцінювання навчальних досягнень студентів.

Тема 6. Фінансове та матеріально-технічне забезпечення закладів освіти

Матеріальна база освітнього закладу: її стан на сучасному етапі. Проблеми закладів освіти. Оцінка навчально-матеріальної бази закладу освіти. Критерії оцінки навчально-матеріальної бази закладу освіти.

Оновлення господарсько-фінансових функцій управління сучасним закладом освіти. Рівні фінансування закладів освіти (державний, обласний та районний). Складові фінансових надходжень закладу загальної середньої освіти. Фінансування середньої освіти. Фінансування вищих навчальних закладів.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ III.

Особливості діяльності та взаємодії керівників закладів освіти

Тема 1. Особистість сучасного менеджера в освіті

Професійно-особистісні якості менеджера. Співвідносність якостей та професійної поведінки адміністратора та лідера. Поняття компетентності менеджера в освіті. Складові професійної компетентності керівника в освіті. Поняття харизми менеджера та її значення у професійній діяльності. Поняття харизматичного лідерства.

Тема 2. Стилі керівництва в теорії освітнього менеджменту

Поняття стиля керівництва. Характеристика стилів керівництва (авторитарний, демократичний, ліберальний, анархічний). Порівнювальний аналіз стилів управління за цілями, засобами та результатами.

Поняття «термінаторного» управління. Основні типи керівників-термінаторів. Характеристика видів хибного авторитету: авторитет утиску, відстані, педантизму, авторитет резонерства, авторитет удаваної доброти.

Основні поняття: традиційне управління, «термінаторе» управління, стиль керівництва, авторитарний, демократичний, ліберальний стилі керівництва, хибні авторитети керівників.

Тема 3. Лідерство в освіті

Поняття про лідерство та управління (керівництво). Сутність поняття «лідер» і «керівник». Основні вміння та ролі лідерів. Основні теоретичні підходи до розуміння лідерства в класичних роботах з теорії менеджменту. Типи лідерів. Особливості лідерів. Харизматична теорія лідерства (візіонарне лідерство, трансакційні лідери, трансформаційні лідери).

Теорія ситуативного лідерства. Фактори ефективного лідерства: підхід з позиції особистих якостей; поведінковий підхід; ситуаційний підхід. Умови організації оптимального управління. Роль рефлексії в діяльності менеджера освіти та педагогів.

Тема 4. Мотивація педагогічних працівників

Мотивація праці в менеджменті освіти. Мотив і мотивація, їх сутність. Види мотивів: внутрішні та зовнішні. Стійкі та ситуативні фактори мотивації. Поняття про стимули. Стимулювання діяльності. Система стимулювання. Мотиваційне управління, його зміст. Змістовні та процесуальні види мотивації. Теорії мотивації А. Маслоу, Ф. Герцберга, Л.Портера, Е. Лоулера.

Мотивація як рушійна сила професійної діяльності педагогів. Потреби особистості, позитивна їх мотивація. рії мотивуючої організації праці. Чинники позитивної мотивації. Фактори досягнення успіху. Фактори, які впливають на задоволеність роботою. Основні критерії мотивуючої організації праці. Педагогічні правила стимулювання праці. Види мотивації менеджерів.

Тема 5. Організаційна культура закладу освіти

Поняття про організаційну культуру освітнього закладу. Її ознаки.

Типи організаційної культури (К. Камерон і Р. Куїнн). Характеристика типів організаційної культури (сімейна, інноваційна організаційна культура, результативна організаційна культура, рольова організаційна культура).

Функції організаційної культури. Суб'єктивні та об'єктивні елементи культури освітнього закладу. Відповідальність керівника закладу освіти. Етичні проблеми в процесі педагогічної діяльності.

Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	Денна форма						Заочна форма					
	усьог	у тому числі					усього	у тому числі				
		о	л	п	лаб	інд		с.р.	л	п	лаб	інд
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Модуль 1												
Змістовий модуль I. Теоретичні основи освітнього менеджменту												
Тема 1. Освітній менеджмент як галузь наукових знань	7	2				5	7	2				5
Тема 2. Структура освітньої системи України та її правове забезпечення.	8	2	2			4	8		2			6
Тема 3. Основні наукові підходи до	8	2	2			4	8					8

управління освітніми системами.												
Тема 4. Основні функції та принципи освітнього менеджменту	7	2				5	7					7
Тема 5. Методи управління в освітньому менеджменті	7	2				5	7	2				5
Тема 6. Освітній менеджмент у зарубіжних країнах	8	2	2			4	8					8
Разом за змістовим модулем 1	45	12	6	-		27	45	4	2			39
Змістовий модуль II. Організація процесу управління в умовах нової парадигми освіти												
Тема 1. Керівництво закладами загальної середньої освіти як складова освітнього менеджменту	7	2		-		5	7	2				5
Тема 2. Стратегічне управління в освітньому менеджменті	7	2	2	-		3	7					7
Тема 3. Управління методичною роботою в закладах загальної середньої освіти	8	2	2	-		4	8		2			6
Тема 4. Контрольно-аналітична діяльність закладу освіти	8	2	2			4	8	2				6
Тема 5. Управління якістю освіти	8	2	2	-		4	8					8
Тема 6. Фінансове та матеріально-технічне забезпечення закладів освіти.	7	2		-		5	7					7
Разом за змістовим модулем 2	45	12	8			25	45	4	2			39
Змістовий модуль 3. Особливості діяльності та взаємодії керівників закладів освіти												
Тема 1. Особистість сучасного менеджера освіти	9	2	2			5	9	2				7
Тема 2. Стили керівництва в теорії освітнього	9	2				7	9	2				7

менеджменту												
Тема 3. Лідерство в освіті	9	2	2			5	9		2			7
Тема 4. Мотивація педагогічних працівників	9	2				7	9					9
Тема 5. Організаційна культура закладу освіти	9	2	2			5	9					9
Разом за змістовим модулем 3	45	10	6			29	45	4	2			39
Модуль 2												
ІНДЗ						15						15
Усього годин	150	34	20			81	150	1	8			115

5. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Структура освітньої системи України та її правове забезпечення	2
2.	Основні наукові підходи до управління освітніми системами	2
3.	Освітній менеджмент у зарубіжних країнах	2
4.	Стратегічне управління в освітньому менеджменті	2
5.	Управління методичною роботою в закладах загальної середньої освіти	2
6.	Контрольно-аналітична діяльність закладу освіти	
7.	Управління якістю освіти	2
8.	Особистість сучасного менеджера освіти	2
9.	Лідерство в освіті	2
10.	Організаційна культура закладу освіти	2
	Разом	16

6. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Не передбачено	

7. Теми лабораторних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
	Не передбачено	

8. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
1	Система освіти в Україні, структура, характеристика	4	5
2	Рівні управління освітою в Україні. Функції виконавчих органів влади щодо управління освітою.	4	5
3	Нормативно-правові документи, що регламентують діяльність органів управління освітою. Закони України «Про освіту» (2017), «Про вищу освіту» (2017).	4	6
4	Права і обов'язки суб'єктів управління закладами освіти. Посадові інструкції.	4	6
5	Основні напрями реформування освіти України. Концепція Нової української школи	4	6
6	Характеристика сучасних управлінських парадигм: гуманістична парадигма, традиційний підхід, новітня парадигма, в основі якої лежить принцип прихованого задуму	4	6
7	Принципи управління освітою	4	5
8	Характеристика навчального закладу як відкритої системи	4	6
9	Функціонування закладів освіти, де навчаються діти з особливим потребами.	4	6
10	Освітнє середовище закладу навчального закладу	4	6
11	Інформаційне забезпечення системи як функція педагогічного менеджменту	4	6
12	Особливості освітнього закладу, який працює в інноваційному режимі.	4	6
13	Організаційні форми методичної роботи в закладах загальної середньої освіти: індивідуальні, колективні і групові.	5	6
14	Управління якістю освіти у закладах освіти	4	5
15	Залучення інвестицій як один із напрямів ефективного фінансового менеджменту в освітніх організаціях	4	6
16	Призначення учнівського самоврядування у закладі освіти.	4	6
17	Основні теоретичні підходи до розуміння лідерства в класичних роботах з теорії менеджменту	4	6
18	Вимоги до сучасного менеджера освіти.	4	5

19	Роль рефлексії в діяльності менеджера освіти та педагогів	4	6
20	Етичні проблеми, що виникають в процесі педагогічної діяльності	4	6
	Разом	81	115

9. Індивідуальні завдання

Виконання завдань до семінарських занять за різними видами:

Наочно відобразити: 1) Структуру управління освітньою галуззю Маріуполя або окремого району Донецької області. 2) Проаналізувати особливості управління освітою в різних країнах світу. 3) Підготувати доповідь на тему: Особливості освітніх систем провідних країн світу (за вибором студента).

10. Методи навчання

Лекції, розв'язування творчих завдань, заповнення таблиць, конспектування, написання рефератів, укладання глосарію, тестові завдання.

11. Методи контролю

Перевірка конспектів студентів; співбесіда зі студентами під час індивідуальних занять; консультація; тестова перевірка знань; перевірка індивідуального навчально-дослідного завдання; експрес-опитування; залік.

Методи самоконтролю: самооцінка, самоаналіз.

12. Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне тестування та самостійна робота																				Сума	
Змістовий модуль №1						Змістовий модуль №2						Змістовий модуль №3									
T	T	T	T	T	T	T	T	T	T	T	T	T	T	T	T	T	T	T	T	T	100
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20		
2	10	3	5	3	2	5	3	5	10	5	2	2	5	5	5	10	5	3	10		

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з	не зараховано з

		можливістю повторного складання	можливістю повторного складання
0-34	Ф	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

13. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення

1. Робоча програма навчальної дисципліни.
2. Методичні рекомендації щодо підготовки до семінарських занять.
3. Методичні рекомендації щодо організації самостійної роботи студентів.
4. Тестові завдання до курсу.
5. Перелік контрольних питань.

14. Рекомендовані джерела інформації

Основні:

1. Демчук В. С. Основи освітнього менеджменту: підруч. Київ: Ленвіт, 2007. 263 с.
2. Карамушка Л.М. Психологія управління закладами середньої освіти: монографія / Л. М. Карамушка. Київ : Ніка-Центр, 2000. 332 с.
3. Крижко В. В. Теорія та практика менеджменту в освіті: навч. посібник. Київ: Освіта України, 2005. 256 с.
4. Леснікова О.В. Теорія і практика сучасного менеджменту в освіті: Черкаси, 2011. 51с.
5. Лунячек В. Е. Педагогічний менеджмент: навчальний посібник/ В. Е. Лунячек. –2-е вид., випр. Харків : Вид-во ХарPI НАДУ«Магістр», 2015. 512 с.
6. Мармаза О.І. Менеджмент освітньої організації / О. І. Мармаза. Харків: ТОВ «Щедра садиба», 2017. 126 с.
7. Мороз І. В. Менеджмент і маркетинг в освіті [Текст]: навч.-метод. посібник. Переяслав-Хмельницький ДПУ. Київ : Освіта України, 2005. 141 с.
8. Освітній менеджмент: навч. посібник /За заг. редакцією Л.І. Даниленко, Л.М.Карамушки. Київ : Шкільний світ, 2003. 400 с.
9. Пшенична Л. В. Менеджмент в освіті [Текст] : навч.-метод. посіб. Суми : ВВП «Мрія» ТОВ, 2012. 214 с.
10. Черниш А.П. Менеджмент освіти: навч. посіб. Київ: МПУ імені Б.Д.Грінченка, 2008. 49 с.
11. Хриков Є. М. Управління навчальним закладом [Текст]: навч. посібник Київ: Знання, 2006. 365 с.

Допоміжні:

1. Алюшина Н. О. Морально-психологічні засади управлінської діяльності: навч. метод. матеріали. Київ. : НАДУ, 2013. 60 с.
2. Білобровко Т. І. Кредитно – модульний курс з освітнього менеджменту: навч. посібник. Переяслав – Хмельницький, 2008. 76 с.

3. Генсон М.Е. Керування освітою та організаційна поведінка: наукове видання е / М. Е. Генсон ; пер. с англ. Х. Проців. Львів: Літопис, 2002. 384 с.
4. Єльнікова Г.В. Основи адаптивного управління (тексти лекцій): курс лекцій. Харків: Основа, 2004. 128 с.
5. Егоршина А.П. Менеджмент образования : учебн. пособ. Москва : Логос, 2009. 308 с.
6. Коломінський Н.Л. Психологія менеджменту в освіті (соціально-психологічний аспект): монографія. МАУП, 2000. 286 с.
7. Коротков Э.М. Управление качеством образования: учебное пособие. Москва: Академический проект, 2006. 320 с.
8. Крижко В.В., Павлютенков Є.М. Менеджмент в освіті. Київ: 1998. 192 с.
9. Крижко В. В. Аксіологічний потенціал державного управління освітою: навч. посібник. Київ: Освіта України, 2005. 224 с.
10. Мармаза О.І. Менеджмент в освіті: дорожня карта керівника. Харків: Основа, 2007. 448 с.
11. Мескон М.Х., Альберт М., Хедоури Ф. Основы менеджмента: Пер.с англ. Москва: Дело, 1992. 702 с.
12. Соколова І. Моніторинг в освіті: сучасний контекст і технологія проведення // *Освітній менеджмент: теорія і практика: зб. наук. праць / за заг. ред. І.В.Соколової, Л.В.Задорожної-Княгницької. Маріуполь: МДУ, 2016. 185 с. (С.72-83.)*.
13. Цехмістрова, Г. С. Управління в освіті та педагогічна діагностика: навч. посіб. для студентів вищих навчальних закладів. Київ: Слово, 2005. 277 с.

15. Інформаційні ресурси

1. Національна бібліотека України імені В.В. Вернадського
<http://www.nbuv.gov.ua/>
2. Державна науково-педагогічна бібліотека України ім. В. О. Сухомлинського
www.dnrb.gov.ua/
3. Бібліотека українських підручників
<http://pidruchniki.ws/>

Додаток до Робочої програми навчальної дисципліни щодо внесення змін

Зміни обговорено та затверджено на засіданні кафедри педагогіки та освіти протокол № 1 від «28» серпня 2020р.

Завідувач кафедри _____ (_____)

Аркуш обліку змін № та зміст пункту, до якого внесені зміни

№ п/п	№ та зміст пункту, до якого внесені зміни	Підпис викладача	Підпис викладача

